

Hétfői

FRISS UJSÁG

Biblioteca Universităţii Regala Ferdinand I.
din CLUJ.

Nr. 110 1932

EXEMPLAR LEGAL

Független politikai, közgazdasági és társadalmi hetilap

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Nic Filipescu (v. Arany J. u.) 3.Felelős szerkesztő és kiadó:
Joláthy B. ZoltánElőfizetési árak
Romániában egy évre 260 Lei
Csehszlovákiában egy évre 90 cK.

HA

Rádió

LEGYEN

Gonda

Boldog ujesztendőt

kívánnunk olvasóinknak, amikor néhány sorban elbucszunk a letűnt ó-esztendőről. Reményeink, vágyaink, jogaink teljesülését vártuk tőled ó-esztendő, de te is éppen úgy, mint elődeid, nem váltottad valóra reményeinket, nem szökkentetted tettekre vágyakozásainkat, nem terjesztetted ki ránk a jogoknak teljességét. Nem hoztál reánk boldogságot, nem enyhített a sajtó fájdalmakat; — megaláztatásaink, leszegényedésünk, lerongyolódásunk, mely a nagy háború után kezdődött, most is olyan, de még nagyobb, mint tizenegy évvel ezelőtti volt. Kulturintézményeink sanyvednek, ifjúságunk nyög a terhek sulya alatt, iparunk, kereskedelmünk pang, a földműves lába alól csuszik ki a föld a kezében a vandorbottal keres máshol jobb megélhetést, emberhez méltóbb életet. Éppen ezért nem busulunk a letűnt ó-esztendő után, — távozásán nem könnyezünk. Menj te is társaid után, légy te is a történelemé, adj helyet az új esztendőnek, amelyben még van bizalmunk, amelyben még van reményünk, hogy sajtó fájdalomainkra gyógyító irt csepegtet, nem teljesült reményeinket valóra váltja, emberhez nem méltó életünket emberiebbé teszi. Menj te ó-esztendő, jöjjön helyedbe az új, a jobb, a boldogabb, a szerencsésebb, amely több megértést, több szeretetet, a jogok teljességét

hozza a meggyőződést, elérvült, elszegényedett magyarságnak, amelynek az élethez éppen úgy joga van, mint bármelyik nemzetnek széles e világon.

Amikor korunk nagyszerűtálalmányának, a rádiónak szava az újév éjszakáján belezúgott a csillagos éjszakába s a hanghullámok nyugattól keleltig és északtól délig visszahan-

gozták: **boldog új év!** — vajjon ti, országokat kormányzó férfiak nyitva hagyatátok-e füleiteket és hallottátok-e a figyelmeztető szót: tegyétek programmottokká, hogy ti is részesek lesztok abban, hogy a kormányzásotokra bízott népek az új évben valóban boldogok, megelégedettek legyenek, mert boldog, megelégedett népek hazája lehet csak igazán nagy és virágzó!...

Mi történt szilveszter éjszakáján Szatmáron?

Tombolt a mámor és a jókedv a város minden társadalmi rétegében

(Szatmár, jan. 2) Soha olyan vig és mámoros szilveszter-éjszakája nem volt Szatmárnak, mint a legutóbbi. Valósággal tombolt a mámor szilveszter-éjszakáján. Szegény-gazdag egyaránt a maga módjával mámorosra itta magát és igyekezett elfeledni mindent, amit az elmúlt — buval-bajjal bélelt, jónak semmikép sem nevezhető év hozott. Már a kora esti órákban nagy sürgés-forgás volt az utcákon. Az emberek készültek a szilveszterre. Ki butéliás bort, ki pálinkát, ki rumot vitt haza családjának, csak hogy az elkövetkező esztendőben ne lássák meg józanon az első hajnalt. A tulajdonképeni mulatás már este 11 órakor kezdetét vette. A kávéházak, korcsmák, vendéglők zsufolással telve voltak, de magánházakban is égett a villany. Sok család nem ment szórakozóhelyre, hanem összejöttek a háznál, úgy vélekedve, hogy az otthoni szilveszter legalább kevesebbe kerül. Ennek dacára a szórakozóhelyiségekben egymás hegyén-hátán voltak az emberek. Éjfél felé a hangulat már izzóvá vált. A jobb helyeken durrogtak a pezsgős üvegek, tust húzott a cigány, míg végre éjfél felé, amikor az e-

gész város felett egy percre elaludt a villany, — mély lélegzetvisszafojtott csend állott be, csak a harangok zugtak és a gyárak szirénái szóltak néhány percig:

1930 január 1.

Amint a villany ismét felgyulladt, a hangulat tetőpontra hágott. Ömlött a pezsgő és a bor és multak ki számos kis malacok. A vigalom és jókedv csak két óráig tartott a polgárisabb családoknál. Két óra felé megnépesültek az utcák és a polgári párok, jobbra a mámorlól dülöngöző férfi és a spitzlől jókedvű asszony csendesen ballagtak hazafelé. Ketőtől-háromig nappali forgalom volt Szatmáron, míg hazamentek a párok. Ekkor szünet állt be és négy óráig alig járt valaki az utcákon, csak a szórakozóhelyekről hangzott ki a hideg januári éjszakába a jókedv és zene. Négy órakor már végkép oszladozni kezdett a jókedv. Az embereket megcsapta a hajnali hideg, valami kijózanodás felé vett erőt a mulatózók és mind sürűbben kezdtek hazabotorkálni. Közben persze mulatságos jelenetek játszódtak le. A részeg emberek legtöbbször alig tudott hazamenni saját lábán és egy társaság,

Vajjon

aderfire-borura készülő törvényjavaslatok

megjavítják e helyzetünket?...

amelynek tagjai mind egy mászán felültek voltak, miután két kocsira sem fértek fel, az egyik kövér családtagot a konflisóra tiltették fel, amely összerogyott a rettenetes, eszméletlen teher alatt.

Egy másik komikus eset a Rákóczy utcában történt, ahol egy család, — számszerint férfi, feleség és nyolc gyermek igyekeztek hazafelé. A szegény papa azonban, aki a szilveszter örömeire teljesen részegre itta magát, nem tudott a saját lábain menni. Erre a legnagyobbik lány és az egyik fiú megfogták a papát, — kezét-lábát és úgy vitték heza.

Sok mulatságos eset játszódott le még, de sok veredés is. Ha csak hozzávetőleges statisztikát akarunk készíteni a szilveszterkor elfogyasztott konkrét és absztrakt dolgokról, úgy megállapíthatjuk, hogy elfogyott:

Minimálisan félmillió lei, — ebből az emberek megittak 259 üveg pezsgőt, 1456 butelia bort, 1218 csésze fekete kávé, 1350 kis malacot, 34732 fánkot, 38.000 kéményseprőt, legalább 1000 tonna jókedvet, néhány millió mázsza reményt és még számtalan olyan dolgot, amelyek nem tartoznak nyilvánosság elé.

Más lapra tartozik az is, hogy miért is ittak voltaképpen az emberek, mi okozta ezt a hihetetlen jókedvet, holott jelenlegi helyzetünkben erre semmi okunk nincsen. Erre nézve az a felelet, hogy az embereket élteti a remény, mely hitet és tápot ad még a legszegényebbnek is. Az emberek a keserűség és a szenvedés dacára is még mindig hisznek az új esztendőben, a boldog, a boldogabb új esztendőben...

Nem fog a gyomra égni, ha rendszeresen issza a

Málnási

Siculia

Gyógyvizet.

Kapható minden fűszerüzletben.
Főlerakat: Reiter J. és Fia
ügynökség, Satu-Mare.

Hő és sáoripőjót gyárllag
a legolcsóbb árban csakis a

C O R D

autógumi vulkanizáló üzemb
ben P. Bratianu (v. Deák-
tér) 9. javíthatatja.

„ALBINA” Fest,
Tisztit, Mos.

Satmare, Str. Negru Voda (Báthory u.) 44.
FIÓK ÜZLET: Strada Stefan cel Mare (Kazinczi ucca) 12.
Szatmár és vidéke legelőnyösebb szaküzeme!...

A budapesti országos mezőgazdasági kiállítás előkészületei.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által immár közel fél évszázadon át minden év tavaszán Budapesten rendezni szokott tenyészállatvásárok sorában 1930 március 20—25. napjain a XXXIX. tenyészállatkiállítás és vásár megtartására kerül a sor, amelyet az egyesület ismét országos mezőgazdasági kiállítás és vásár keretében fog megrendezni. A rendezőbizottság az ismert címekre szétküldötte már a be-

jelentési lapokat a kiállítási szabályzattal együtt. A tenyészállatok bejelentési határideje január hó 15-ike, hogy a nagyszámú anyag elhelyezéséről és beosztásáról idejében gondoskodni lehessen. A többi kiállítási csoportban pedig február 1-ig fogadják el a bejelentéseket a rendezőség (Budapest, IX. Köztelek-ucca 8), amely bármely kérdésben készséggel ad felvilágosítást és kíváncsi megküldi a bejelentőlapokat.

Az iparpártolás jelszavát tűzze napirendre a város vezetősége, hogy minél több munkanélkülinek jusson a mindennapi kenyérből.

Olesóbb villamosáramot az iparüzemek részére.

(Sztármár, jan. 3) Iparpártolás. Ez a szó — ugyálszik — Sztármáron ki ment a divatból. A régi világban napirenden volt az iparpártolás kérdése. Minden módot megragadtak az arra illetékesek, hogy előmozdítsák, fejlesszék az ipart. Ma, — senki sem törődik ezzel, legfeljebb az adóhivatalok, amelyek aztán ugyancsak igyekeznek az utolsó szerszámmot, az utolsó gépet is elvinni az iparüzemekről, persze — adóba. A város vezetőségének pedig kötelessége volna napirendre tűzni az iparpártolás ügyét, — mert ma-holnap ebben a szerencsétlen, pusztulásra ítélt városban, nem lesz egyetlen iparüzem sem. A város vezetőségének kellene megkezdenni az iparpártolást azzal, hogy iparüzemek részére az áramszolgáltatás díját a lehető legminimálisabbra redukálják. Mindig hangoztattuk s most is kiemeljük, hogy a villamosművek nem magánvállalat, hanem közvagyon, a város vállalata s így a város közönsége méltán követeli, hogy a fultengő üzleti ambícióknak a közérdek szabjon határt. Még abban az esetben is, ha a vállalat magántulajdon volna, elváránk a város vezetőségétől, hogy egy ilyen elsőrangban fontos, közszükségletet szolgáló vállalkozást, amennyire hatalmában van, korlátozzon abban, hogy a közönséget elviselhetetlen terhekkel sújtsa. Így meg egyenesen felelőssé tesszük a város vezetőségét a városi villanytelep min-

den magánvállalkozást megszegyenítő nyereség hajhászásáért és egyéb olyan mohó üzleti üzemeiért, amelyeknek súlyos következményei elviselhetetlen teherként kényszerülnek a közönségre. Az évek óta kamatmentesen befektetett több millió s r a m d i j k a u c i ó k mind-mind a villamosmű által évenként kimutatott millió nyereségeit növelik. — De vajjon: mily alapon merészel egy nem magántulajdonban lévő vállalat a nyereség fokozása céljából a város közönsége ellen olyan merénylőket elkövetni, amelynek következtében holtta dermednek ma-holnap az iparüzemek gépei

elsorvadnak az ipari üzemek és szédületes perspektívái tárnak fel a munkanélküliségnek?

Az első lépés volna tehát az iparpártolás terén az áramdíjak redukciója, amelyet aztán kövessen a többi. A dolgot tovább halogatni nem szabad. — Már most is későn van De jobb későn, mint soha. Az iparpártolás jelszavát napirendre kell tűzni, de úgy, hogy az aztán a gyakorlatban is eredményes legyen, mert ez nemcsak az iparüzemek, de a város érdeke is. A legkisebb iparüzem is egy pár embernek ad kenyeret, tehát járuljanak hozzá a város vezetői, akiknek ez kötelességük, hogy az iparüzemek fejlesztésével minél több munkanélkülinek jasson a mindennapi kenyérből.

Román lapszemle.

Az Ordinea „A magyarizmus és Erdély” című cikkében Const. Chiriacescu a kö-

vetkezőket írja: Erdély földjén a magyarizmus tombol. Dühö hallatlan és beolvastással fe-

nyeket Máramarostól a Bánságig az a benyomása az embernek, hogy még mindig azokban a fájdalmas emlékezetes időkben él. A magyarok erősek és hatalmuk napról-napra nő. A Budapest pénzéből fenntartott szervezeteik (?) azon célok megvalósításával fenyegetnek, amelyeket ezer éven keresztül nem tudtak megvalósítani. Különböző pénzintézeteket állítanak fel, amelyek segítségével — a mai pénzügyi válság idején — vissza akarják kaparintani a románok földjeit. A földet újból az ő kezeikre fogják kerülni és amit nem tudott megvalósítani Apponyi gróf, mindazt ez a módszer végre fogja hajtani. Katholikus, vagy protestáns templomaik valóban igazi szentélyek, amelyek még a legkihívogatóbb ortodoxot is meggyőzik. — Fényük annyira vonzó, hogy még a mi hívőink is a magyar templomok istentiszteletein vesznek részt. Habár államférfiaink előtt ismeretes ez a dolog, mégis megadják nekik azt a lehetőséget, hogy új katolikus püspökséget állítsanak fel. Más veszélyt képez a magyar kisebbségi iskola. Mind az épületek, mind a tanítás kifogástalan ezekben az iskolákban. A kisebbségi iskolák a román életet, a román szabadságot veszélyeztetik.

A román sajtó a Rador jelentése alapján arról ad hírt, hogy az olaszországi újságok a

román sajtónak a Giornale D'Italia cikke ellen irányuló támadására még hevesebb hangon válaszolnak és a román sajtó magatartását szolidaritásnak tünteti fel a jugoszláv állásfoglalással. A Lupta, amelynek a cikkei ellen emel szót az olaszországi sajtó, — megállapítja, hogy ami korábbi állásfoglalását illeti, azt nem tartja olyannak, amely magyarázatra szorulna. Majd így ír: A kormánynak és valamennyi pártján Olaszországgal szemben tanúsított magatartása mindig lojális volt. Róma azonban megváltoztatta a magatartását velünk szemben és az utóbbi években, miután az olasz külpolitika eltávolodott a szövetségesek politikájától, mi a kisantanttal együtt megmaradtunk amellett. Az olasz lapok azzal vádolnak meg bennünket, hogy Jugoszlávia játékát őrizzük. Mi a legjobb viszonyban vagyunk szomszédunkkal, Jugoszláviával, mint régi szövetségesünkkel és háborutviselő társunkkal. Az olasz újságok választás elé állítanak: vagy Jugoszláviával, vagy Olaszországgal. Ha már választásról van szó, mi inkább feljogosítva érezzük magunkat arra, hogy így válaszoljunk a római lapoknak: „vagy Romániával, vagy Magyarországgal!”

650 lej, új finom gyermekkoszt Herrmannál

Különvélemény az úgynevezett szolid kereskedőkről.

(Sztármár, jan. 4) Meg kell vallani: a szatmári kirakatverseny, amely pedig olyan szép és életrevaló eszmének látszott, nem sikerült úgy, ahogy azt a kereskedők elgondolták. A cél az volt, hogy az ellanyhult forgalmat még a karácsonyi ünnepek előtt megélénkítse és vévőket hozzon a régóta üres boltokba. A szatmári üzletekre — sajnos — rá is férne egy kis forgalom, de hogy még ezzel az akcióval sem sikerült ezt elérni, annak mélyebben fekvő okai vannak.

S á m u e l I g n á t z, a Sfatul Negustoresc szatmári tagozatának elnöke, helyes megállással igyekezett a közelmúltban rámutatni a szatmári kereskedelem katasztrófális helyzetének okaira s nagykörűteltintéssel megírt cikkében azt is felpanaszolja, hogy: a határ közelsége miatt a tehetősebb vásárlók gyakran járnak külföldre és nemcsak maguk és családtagjaik részére, de még jó ismerőseiknek szükséges ruhá-

zati és egyéb cikkeket is külföldön vásárolják meg és hozzák magukkal. Annyira megy már ez, — írja — hogy sokszor már olyan cikkeket is hoznak így át, amelyeket odakünn sem vesznek o l e s ó b b a n, m i n t n a l u n k a.

Itt aztán álljunk meg egy szóra. Sámuel Ignátz megállapításainak kiegészítésül el kell mondjuk a következőket:

Nem beszélünk most a máról holnapra alakult és a közönség becsapására spekuláló zugkereskedésekről, mert — sajnos — vannak ilyenek is egy páran, hanem szolidnak gondolt, tekintélyes szatmári cégek is elkövetnek olyan hibákat, amelyekkel valósággal elriasztják a vevőközönséget, amely bizony gyakran indokoltan kerül el a szatmári üzleteket és csakugyan, — inkább a szomszédba megy át vásárolni.

Példával illusztráljuk ezt a szomorú megállapításunkat. A közeli napokban valaki vásár-

Apolló

Hétfőn
Asszony a lángokban

Urania

Hétfőn
Az élet diadala

Legszebb Perzsa szőnyegek, legjobb
angol gyapjú fonalak
legelőnyösebben
Özv. Friedmann Jenőné-né
(Östreicher palota)

Fischer Hermann

perosz kőszén és tűzifake-
reskedő.
Telefon: 122-123.

Hirdessen a
„Hétfői Friss Ujság“-ban

Jeremiás Zsigmond

likőr és cognac gyára

Satu-Mare

Str. Horia 3. — Telefon: 222.

FEDJE HÁZÁT

Muschong tetőcsereppel

Tartós,

Könnyű.

Gyár:

Muschong J. & Co.
LUGOJ

Mű és Sima örlést garantált
minőségben és olajsajtólást
a legolcsóbban végez a
László malom
Telefon: 390.

F a s z é n

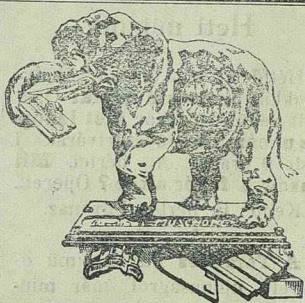
száraz, darabos, pormentes
3. lei kg.-ja
Szamoshidfőnél, Moskovits féle
helyiségben
Frischmannál

Első Erdélyi

Szemfedél és Művirág-

gyár Satu Mare

Telefon: 255.

**A Rádió technika legu-
jabb csodája!**

Nincs szükség többé költséges
telepekre! Közvetlen a hálózat-
ból lehet mindent felhasználni...
Otthonába varázsolhatja
Európa összes műsorát!...
a „Telefunken“
rádióval. — Beszereshető:

TOKODY

villanyvilágítási vállalatánál.
Uránia alatt: Telefon 182.

Nyisztor László

kolmefestő és vegytisztító
vállalata Satu Mare, Str. Nic.
Filipescu (v. Arany J. u.)
31. Gallér és közelő
tisztítás szakkereskedő és
jutányosan!

Hajfestés, Henna, Komol
Szemöldök formálás és szem-
pilla festés. Vas és vizondo-
lálás, manikűr. Estélyi kiké-
szítés
az **„Hólya“**

hölgyfodrász szalonban.
Östreicher palota.

Pénzváltó és Kereskedelmi

Bank R. T.

Str. Stef. c. Mare (v. Kazinczy) 4.
Foglalkozik a bankszakma
minden ágával.
Telefon: 15.

Rosentfeld Miksa

szövet, vászon és szőnyeg-
áruháza ajánlja a legjobb
márkás árúit mélyen leszá-
llított áron.
Alapítva: 1877.

Halmes fogászati műterem

Satu-Mare

Verbőczy ucca 11. (Kath.

Legényegylettel szemben)

Készít: műfogakat, arany fogkoro-
nákat és fogtöméseket.

Utlevéleket

legolcsóbban, leggyorsabban
vizumoztat

Lebovics Izidor

futáriródája Bul. Basarabilor
(v. Batthányi u.) 1. szám.

Terjovits József

vizumoztatási irodája

Dácia udvar

Gyorsan, pontosan
és olcsón teljesíti
megbízatásait

Első

Nagykárolyi
Műgőzmalom

szatmári eseretelepe.

Telefonszám: 39.

**Menyasszonyi-nyoszó-
lányi C s o k r o k,**

koszoruk

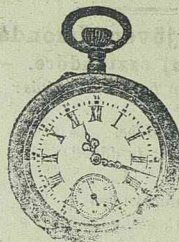
és különféle

élő- és művirágok

a legolcsóbban

Berey Károlyné

virágüzletében szerezhetők be.
Szatmár, Kazinczy ucca 11.

**ROSZ I
BERNAT**
órás és ékszerész
SATUMARE

Strada Mihai Viteazul (volt Rákóczy ucca) 31.

Allandóan alkalmi vételék! Antik tárgyak,
arany és ezüstneműek vétele és eladása. Óra és
ékszer javítások. Optikai cikkek orvosi rendelethez.

Varrógép

Részlete is! Gritzner.

Keresztési Zsigmond

műszerész Str. Mih. Viteazul
(Rákóczy u.) 28. sz. a. írógép,
varrógép, kerékpár és bármily-
en műszaki gép speciális
javítását vállalja. Nagy javi-
tó műhely!

Névjegyek

izlésesen 10 perc alatt készülnek

Schwarcz Jenő

könyv- és papirkereskedőnél
Főpostával szemben.

720-as benzín

A Str. Horia (volt Károlyi köz) 3. szám
alatti telephelyünk előtt felállított legmoder-
nebb automatikus benzintöltő állomá-
sunkon mindenkor legolcsóbban
kapható.

Ejje! szolgálatban
Vas és Vasárn behoztali r. t.
Lincoln FORD Fordson osztálya

Gyapjú kötött pulloverek,
mellények, kabátok nagy
választékban, igen olcsó á-
rakban. Angol gyapjú haris-
nyák, utolsó divat!

Mertz József

férfi, női divat és rövidáru
üzletében.

Szatmári Hitelbank R. T.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Alapított: 1910.

Telefon: 259.

Figyelem!

Cukorkák, desszertek,
déli gyümölcsök, — élő-
és művirágok
legelőnyösebb be-
szerzési forrása:

Pintye

Testvérek-nél

Dácia mellett

Elkészültek a legújabb di-
vatu redikülők, necesse-
rek, bőröndárak, — a leg-
olcsóbb

karácsonyi

áron beszereshetők

Székely Bándor

bőrönd, bőrdiszmuáru üzletében
Strada Stefan cel Mare (v. Ka-
zinczy ucca) 16. szám. (Timár
Ipartársulat székházában)

Villanyondolálás!!!

legmodernebb készülékek!

6 hónapig tart

ROBELLA

kosmetika és hölgyfodrászat
Satumare, P. Bratianu 6. l. em. Tel. 27.

Amíg az iparos és a keres-
kedő pihen, — dolgozik
helyettük a reklám.

„Fonciera“

Általános Biztosító Társaság
Vezérigynöksége

Satu-Mare

Gyors és pontos kárbecslésével, ki-
fizetéseivel általános népszerűség-
nek örvend.

Foglalkozik a biztosítás minden
ágazatával

**Erzsébet malom
és olajgyár**

Satu-Mare Telefon: 63

Allandóan tűzben az örlő
közönség legnagyobb
megelégedésére.

Prima tengeridara és árpa-
dara a legolcsóbb napiárban
beszereshető...

Jónás Testvérek cég

tűzifa, épületfa, építkezési anya-
gok, mész, cement, cserép, gipsz,
köszön kovács-szén legolcsóbb
beszerzési forrása.
Telefon 318 és 319.

Iskolai egyenruhák, férfi és
fiú felöltők, öltönyök

legolcsóbb beszerzési forrása

ISJ.

Weisz Ignátz
posztó és ruhaáruháza a
Csizmadia szin alatt.

Nyomatott a Hirsch féle nyomdai műintézet gyorsajtóján Satu-Mare.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.